

Talousarvion 2025 valmistelu

KH 13.08.2024 § 240
3245/02.02.00/2024

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Tomi Timonen, p. 050 454 8230 ja
hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0501595715

Kaupungin v. 2023 tilinpäätös oli lähes 3,7 M € alijäämäinen.

Talouden sopeutusohjelma vuosille 2021-2023 muutoksineen ei riittänyt kääntämään talouskehitystä riittävästi. Toiminta-alueista hyvinvointi- ja sivistystoiminta sekä tekninen ja ympäristötoiminta ylittivät v. 2023 muutetutkin talousarvion huomattavasti.

Edellisiltä tilikausilta kertynyt noin 2,7 M € ylijäämä kääntyi v. 2023 tilipäätöksen seurauksena 0,95 M € alijäämäiseksi. Kaupungin lainakanta vuoden lopussa oli n. 34 M € ja lainat ja vuokravastuut n. 93 M €. Kaupunkikonsernin vastaavat luvut olivat 69 M € ja 128 M €. Lainat- ja vuokravastuut ovat valtakunnallisesti tarkastellen hyvin suuret.

Tulorahoitus ei ole riittävä suhteessa menoihin, minkä osoittaa useat talouden tunnusluvut, mm. vuosikate/poistot, joka vuonna 2023 on vain 11,5 %. Kyseisen tunnusluvun tulisi olla vähintään 100. Lainanhoitokate romahti kaupungin osalta 0,2:een ja konsernin osalta 0,4:ään. Tämä tarkoittaa, että lainoista ei enää selvitä ilman, että joudutaan ottamaan lisää lainaa, myymään omaisuutta tai käyttämään kaupungin rahavaroja.

V. 2024 talousarviossa ja suunnitelmavuosille 2025-2026 asetetuissa alustavissa linjauksissa talouden sopeuttaminen perustui seuraavaan:

1. Tuloveroprosentti nostettiin v. 2024 alusta 8,36:sta 9,0:aan
2. Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden uuden järjestämistavan arvioidaan vähentävän henkilöstötarvetta pysyvästi n. 15 htv, mikä vähentää henkilöstömenoja vähintään 650 t € vuodessa (v. 2024 puolet tästä).
3. Suunnitelma tuloveroprosentin korottamisesta 9,0 prosentista 9,7 prosenttiin v. 2025 alusta
4. Jopa puolet kaupungin kaikesta metsäomaisuudesta myydään vuosina 2024-2026, tavoitteena saada myyntivoittoa 515 t € vuosittain
5. Kestäväksi investointitasoksi on arvioitu n 2,2 M € vuodessa, mikä tarkoittaa investointien rajaamista välttämättömmiin. Mahdollinen 2,2 M € ylittävä investointitaso edellyttää vastaavaa omaisuuden myyntiä.

Vuoden 2024 talousarviossa kaupungin talouden sopeuttamistarpeesta on todettu yhteenvetona: Tulojen ja menojen epäsuhta on vähintään 1,5 M €, joka tarkoittaa vuoden 2023 muutetun talousarvion toimintakatteesta n. 5 % leikkausta, jotta voidaan päästä takaisin toimintakatteen tavanomaisemman, maltillisen kasvun tielle. Koska epäsuhta on suuri, taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä jouduttaneen sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta käyttämään suunnitelmakauden 2024-2026 aikana.

V. 2024 talousarvio on suunniteltu 365 770 € alijäämäiseksi.

Osavuositarkastuksen 1-3/2024 mukaan:

Vuoden 2024 ensimmäisen neljänneksen ulkoisten toimintatuottojen toteuma on 18,8 % ja toimintakulujen toteuma 27,9% koko vuoden talousarviosta. Toimintakatteen toteuma on -8,191 M€, 31,1%. Toimintakate ylittää talousarvion tasaisen toteuman 6,1 prosenttiyksiköllä, noin 1,6 miljoonalla eurolla.

Huhtikuussa 2024 verotulo- ja valtionosuuskertymien osalta tarkistettujen laskelmien mukaan sopeutus onnistuu edellyttäen, että sekä vuodelle 2024 päätetyt että taloussuunnitelmavuosille 2025-2026 suunnitellut toimet (tuloveronkorotusten jatkaminen ja merkittävä metsätilaomaisuuden myynnit) toteutetaan suunnitellusti, kun tarkasteluun otetaan myös vuosi 2028 (v. 2028 on seuraavan kolmivuotisen taloussuunnitelmakauden jälkeinen 4. vuosi).

Erityisen tärkeää on hyvinvointi- ja sivistystoiminnan henkilöstövähennyksen toteutuminen syksystä 2024 alkaen pysyvänä sekä kaupungin suunniteltujen metsätilojen myyntivoittojen toteutuminen.

Koska riski talousarvion ylittymiseen on huhtikuussa 2024 tehdyn alustavan tarkastelun perusteella korkea, kaupunki on laskenut lisäsopeutustarvetta skenaariossa, jossa v. 2024 talousarvio ylittyisi miljoona euroa. Tässä skenaariossa kaupungin talouden lisäsopeutustarpeeksi vuosina 2025-2028 arvioidaan yhteensä n. 2,8 M € eli yli 700 t € vuodessa jo vuodelle 2024 päätettyjen ja taloussuunnitelmavuosille suunniteltujen toimien lisäksi.

Alustavat tiedot osavuosikatsauksesta 1-6/2024 osoittavat, että v. 2024 talousarvio olisi ylittymässä enemmän kuin edellä kuvatussa skenaariossa olevan miljoona euroa.

Tässä tilanteessa on syytä valmistella lisätoimia talousarvion raamissa pysymiseksi sekä linjata talousarvion 2025 yhteydessä tehtävän sopeutusohjelman valmistelutapaa ja resurssia.

Kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja selostavat asiaa tarkemmin kokouksessa.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus käy keskustelun ja linjaa valmistelua.

Kaupunginjohtajan muutettu esitys

Talousarvion 2025 ja talouden sopeutusohjelman valmistelun etenemisvaihtoehtoja esitellään seuraavassa kaupunginhallituksen kokouksessa. Talousarvion 2024:n raamissa pysymiseksi tarvittavia lisätoimia esitellään samassa kokouksessa.

Päätös

Muutettu esitys hyväksyttiin.